

prima instanță – (Judecătoria Rîșcani, mun. Chișinău) S. Papuha
instanța de apel – (Curtea de Apel Cahul) V. Movilă, Ev. Dvurecenschii, N. Veleva

DECIZIE

08 februarie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial de contencios și administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței,
judecători

Iuliana Oprea
Galina Stratulat Ion Druță Nicolae Craiu
Dumitru Mardari

examinând recursul declarat de avocatul Leu Vasile în interesele societății cu răspundere limitată ”Norma Telecom”,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a societății comerciale „Norma Telecom” societate cu răspundere limitată împotriva Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Ministerul Justiției, Ministerul Tehnologiei Informației și a Comunicațiilor, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, întreprinderea de stat ”Calea Ferată din Moldova” cu privire la repararea prejudiciului material și prejudiciului moral,

împotriva deciziei Curții de Apel Cahul din 14 septembrie 2016 prin care s-a respins apelul declarat de reclamantul societatea cu răspundere limitată ”Norma Telecom”, s-a admis apelurile declarate de pârîtul Ministerul Finanțelor, intervenienții accesorii Ministerul Justiției, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, s-a casat integral hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 25 iulie 2013 și s-a încetat pricina civilă,

împotriva încheierii Curții de Apel Cahul din 14 sepembrie 2016 prin care s-a dispus reluarea dezbaterilor judiciare la examinarea în ordine de apel a pricinii civile la acțiunea reclamantului societate cu răspundere limitată ”Norma Telecom” împotriva Ministerului Finanțelor cu privire la repararea prejudiciului material și moral,

c o n s t a t ă :

La 30 martie 2012, societatea cu răspundere limitată „Norma” a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Finanțelor al RM cu privire la repararea prejudiciului material și prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii a indicat că prin hotărârea nr. 38503/08 din 03 noiembrie 2011, Curtea Europeană pentru Drepturile Omului a declarat admisibilă cererea depusă de societatea cu răspundere limitată „Norma Telecom”, constatând violarea articolului 6 al Convenției Europene pentru apărarea drepturilor omului și a

libertăților fundamentale precum și a art. 1 al Protocolului 1 adițional la Convenție. Chestiunea privind satisfacția echitabilă fiind rezervată pentru o hotărâre separată.

Indică că la 18 martie 2005 între societatea cu răspundere limitată „Norma” și întreprinderea de stat „Calea Ferată din Moldova” a fost încheiat contractul nr. 8500507, care are ca obiect proiectarea, construcția și exploatarea liniilor de fibră optică în zona de expropriere a căii ferate din RM pe segmentul Chișinău - Ungheni - Frontiera de Stat.

Menționează că deoarece deținea licențele și autorizațiile necesare, obținute în strictă conformitate cu legislația în vigoare a Republicii Moldova pentru practicarea activității, a început executarea obligațiilor contractuale.

Afirmă că contractul nr. 8500507 a fost executat parțial de ambele părți contractante și anume: a fost construită rețeaua de transport de date prin fibră optică pe segmentul Frontiera de Stat cu România - Ungheni și finalizate lucrările de proiectare pe segmentul Ungheni - Cornești - Chișinău.

Totodată relatează că la 26 mai 2006, întreprinderea de stat „Calea Ferată din Moldova”, prin scrisoarea nr. 236/Hmax, i-a cerut sistarea executării lucrărilor de construcție a rețelei de transport de date din motivul „aparității unor circumstanțe”.

Ulterior, prin scrisoarea nr. H-4/327 din 22 iunie 2006, întreprinderea de stat „Calea Ferată din Moldova” explică acțiunile sale de sistare a lucrărilor prin interdicția impusă de procesul-verbal din 12 iunie 2006 al consfătuirii comune a Miniștrilor Transporturilor, Gospodăriei Drumurilor și Dezvoltării Informaționale.

Relevă că în urma adresării sale către Ministerul Transporturilor și Gospodăriei Drumurilor și Ministerul Dezvoltării Informaționale, reprezentanții cărora au participat la adoptarea procesului-verbal din 12 iunie 2006, precum și către Agenția Națională pentru Reglementare în Telecomunicații și Informatică, a primit următoarele răspunsuri: nr. 01/1679 din 01 august 2006 și nr. 01/2007 din 14 septembrie 2006, potrivit cărora Ministerul Dezvoltării Informaționale explică că relațiile dintre agenții economici în cauză nu țin de competența funcțională a Ministerului și contractul dat nu contravine legislației în vigoare, însă prin constatarea faptului lipsei legislației în domeniu, aceste nereguli precum și faptul că situația creată și anume realizarea contractului în perspectivă va afecta interesele comerciale ale societatea pe acțiuni „Moldtelecom”, de către întreprinderea de stat „Calea Ferată din Moldova” au fost sistate toate lucrările prevăzute în contract, iar prin scrisoarea nr. 01/57 din 12 ianuarie 2007 se eschivează de la soluționarea problemei în cauză.

Mai indică că prin scrisoarea nr. 02-3-4/215 din 31 iulie 2007, Ministerul Transporturilor și Gospodăriei Drumurilor a comunicat că după indicațiile Guvernului lucrările vor fi reluate după aprobarea unui Regulament, iar prin scrisoarea Agenției Naționale pentru Reglementare în Telecomunicații și Informatică nr. 02-DRL/101 din 18 ianuarie 2007 a fost confirmat că toate lucrările de construcție au fost efectuate cu respectarea legislației în vigoare.

Indică societatea cu răspundere limitată „Norma” că la 19 decembrie 2007 s-a adresat în instanța de judecată cu o cerere de contestare a procesului-verbal din 12 iunie 2006 al consfătuirii comune a Ministerului Transporturilor și Gospodăriei Drumurilor și Ministerului Dezvoltării Informaționale, solicitând obligarea Ministerului Transporturilor și Gospodăriei Drumurilor și Ministerul Dezvoltării Informaționale de a nu crea obstacole la executarea contractului.

Prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 18 ianuarie 2008 a fost admisă acțiunea societății cu răspundere limitată „Norma” și anulat procesul-verbal din 12

iunie 2006 al 3 consfătuirii comune a Ministerului Transporturilor și Gospodăriei Drumurilor și Ministerului Dezvoltării Informaționale, ca fiind act administrativ ilegal în fond și emis contrar prevederilor legii, obligat Ministerul Transporturilor și Gospodăriei Drumurilor și Ministerul Dezvoltării Informaționale de a nu crea obstacole la executarea contractului de către întreprinderea de stat „Calea Ferată din Moldova”, obligat Ministerul Transporturilor și Gospodăriei Drumurilor și întreprinderea de stat „Calea Ferată din Moldova” să procedeze la executarea imediată a contractului.

Sușine reclamantul că prin hotărârea menționată, instanța de judecată a constatat că prin adoptarea procesului-verbal din 12 iunie 2006 au fost încălcate art. 9 al Legii cu privire la protecția concurenței nr. 1103-XIV din 30 iunie 2000, unde autorităților administrației publice expres li se interzice să dea agentului economic indicații privitor la încheierea prioritară de contracte și art. 1 al Protocolului Adițional la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților fundamentale, invocând și practica Curții Europene a Drepturilor Omului în cazurile „Bimer” SA c. Moldovei și „The Tractorer” contra Suediei. Afirmă că hotărârea Curții de Apel Chișinău din 18 ianuarie 2008 fiind imediat executorie, s-a adresat cu mai multe scrisori către întreprinderea de stat „Calea Ferată din Moldova”, Ministerul Transporturilor și Gospodăriei Drumurilor și Ministerul Dezvoltării Informaționale cu privire la executarea contractului însă, prin scrisoarea nr. 79 din 26 ianuarie 2008, întreprinderea de stat „Calea Ferată din Moldova” a refuzat executarea, invocând că ei consideră contractul reziliat și executarea lui este imposibilă din motive întemeiate și care nu depind de ei.

Mai subliniază că hotărârea Curții de Apel Chișinău din 18 ianuarie 2008 a fost atacată cu recurs de către întreprinderea de stat „Calea Ferată din Moldova”, Ministerul Transporturilor și Gospodăriei Drumurilor și Ministerul Dezvoltării Informaționale, care fiind examinate de Curtea Supremă de Justiție, prin decizia din 05 martie 2008 au fost respinse, cu menținerea în vigoare a hotărârii.

Remarcă că Curtea Supremă de Justiție în conținutul deciziei adoptate, de asemenea a constatat că prin adoptarea procesului-verbal din 12 iunie 2006 au fost încălcate art. 9 al Legii cu privire la protecția concurenței nr. 1103-XIV din 30 iunie 2000 și art. 1 al Protocolului Adițional la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților fundamentale, iar practica Curții Europene a Drepturilor Omului invocată de către instanța de fond, este relevantă cazului dat.

Afirmă societatea cu răspundere limitată „Norma” că după ce hotărârea Curții de Apel Chișinău din 18 ianuarie 2008 a rămas definitivă și irevocabilă, la 19 martie 2008 a depus o cerere de intentare a procedurii de executare, ca apoi la 21 martie 2008 de către executorul judecătoresc al Oficiului Centru al Departamentului de executare a Ministerului Justiției să fie emisă încheierea nr. 14-463/08 cu privire la primirea și intentarea procedurii de executare.

Relatează că încheierea respectivă a fost expediată în adresa întreprinderii de stat „Calea Ferată din Moldova”, care la 14 aprilie 2008 a expediat o scrisoare în adresa Oficiului Centru al Departamentului de executare a Ministerului Justiției prin care a informat că hotărârea Curții de Apel Chișinău din 18 ianuarie 2008 și 4 decizia Curții Supreme de Justiție din 05 martie 2008 au fost atacate cu cereri de revizuire de către întreprinderea de stat „Calea Ferată din Moldova”, Ministerul Transporturilor și Gospodăriei Drumurilor și Ministerul Dezvoltării Informaționale.

Astfel, după ce cererile de revizuire au fost respinse ca inadmisibile prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 16 aprilie 2008, executorul judecătoresc al Oficiului Centru al Departamentului de executare a Ministerului Justiției, la 21 aprilie 2008 a emis o încheiere de stabilire a termenului repetat de executare benevolă, iar prin încheierea din 08 mai 2008 a stabilit un nou termen repetat de executare benevolă a hotărârii judecătorești.

Insistă că aceste încheieri au fost emise contrar prevederilor art. 67 alin. (3) al Codului de executare, care stipulau, că executarea silită se face după expirarea termenului acordat debitorului pentru executare benevolă. La fel, este de opinie că executorul judecătoresc după expirarea termenului acordat pentru executarea benevolă, nu a procedat conform prevederilor art. 68 al Codului de executare în vederea executării silite.

Consideră că Statul, prin instituțiile sale, a făcut tot posibilul ca hotărârea judecătorească să rămână neexecutată. Reclamantul subliniază și faptul că Guvernul, prin intermediul Procurorului General, a depus la Curtea de Apel Economică o cerere privind recunoașterea nulității contractului nr. 8500507 din 11 martie 2005 (în fapt din 18 martie 2005) încheiat între societatea cu răspundere limitată „Norma” și întreprinderea de stat „Calea ferată din Moldova” privind proiectarea, edificarea și exploatarea construcțiilor de linii în cablu, a liniei de telecomunicații cu fibre optice pe sectorul Chișinău - Ungheni - Frontiera de Stat.

Afirmă că cererea Procurorului nu se încadra în temeiurile prevăzute de art. 71 alin. (3) lit. d) din Codul de procedură civilă, deoarece contractul contestat nu afectează interesele Statului, ci dimpotrivă a adus foloase statului prin faptul că întreprinderii de stat „Calea ferată din Moldova” i s-a transmis la bilanț gratis linia cu 8 fibre optice pe segmentul Frontiera de stat - Ungheni.

Mai mult ca atât, Procurorul General a cerut declararea nulității contractului a cărui legalitate a fost deja stabilită printr-o hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă. Or, hotărârea Curții de Apel Chișinău din 18 ianuarie 2008 și decizia Curții Supreme de Justiție din 05 martie 2008, fiind definitive și irevocabile, sunt executorii și au puterea lucrului judecat. Cu toate acestea, prin încheierea Curții de Apel Economice din 22 mai 2008 a fost admis demersul procurorului și suspendată executarea lucrărilor ce reies din contractul nr. 8500507 din 11 martie 2008 încheiat între societatea cu răspundere limitată „Norma” și întreprinderea de stat „Calea Ferată din Moldova”, motivând prin faptul că „este mai rațional de a fi suspendate continuarea lucrărilor întrucât la moment nu se poate de apreciat rezultatul hotărârii ce va fi emisă”.

Indică că încheierea Curții de Apel Economice din 22 mai 2008 a fost atacată cu recurs de către societatea cu răspundere limitată „Norma”, însă prin decizia Curții Supreme de Justiție din 12 iunie 2008 cererea de recurs a fost respinsă cu menținerea încheierii contestate. Susține societatea cu răspundere limitată „Norma” că la 14 iulie 2008 a înaintat un demers privind obligarea depunerii cauțiunii sau anularea măsurilor de asigurare, pe motiv că măsurile de asigurare aplicate prin încheierea din 22 mai 2008, prejudiciază considerabil interesele sale economice, menționând că în urma efectuării calculelor suma prejudiciului era de 26928000 lei. Remarcă că examinarea demersului nu a avut loc la momentul depunerii, ci a fost amânată pentru data de 22 septembrie 2008 din motivul neprezentării reprezentantului Guvernului, care în proces are calitatea de reclamant.

Menționează societatea cu răspundere limitată „Norma” că în urma acestor acțiuni, constatând că i se încalcă dreptul la proprietate constituit din prejudiciul material direct adus prin neexecutarea hotărârilor judecătorești definitive și executorii, la 04 august 2008 a adresat la CEDO o cerere cu privire la violarea dreptului la proprietate, cerând și o satisfacție echitabilă.

Ca urmare, prin hotărârea definitivă nr. 38503/08 din 03 noiembrie 2011, Curtea a declarat cererea ”Norma” societatea cu răspundere limitată admisibilă și a constatat că a avut loc violarea articolului 6 al Convenției și a articolului 1 al Protocolului 1, chestiunea privind satisfacția echitabilă fiind rezervată pentru o hotărâre separată.

Cu referire la prevederile art. 6 § 1 al Convenției, menționează că dreptul persoanei la judecarea cauzei într-un termen rezonabil, este garantat. Iar Curtea la acest capitol a accentuat că este responsabilitatea fiecărui Stat contractant să creeze un arsenal juridic adecvat și suficient pentru a asigura respectarea obligațiilor pozitive care îi revin (Ruianu vs România nr. 34647/97).

Totodată, dreptul la judecarea într-un mod echitabil de către o instanță, așa cum este garantat de articolul 6 § 1 al Convenției, trebuie interpretat în lumina Preambulului Convenției, care, în partea sa relevantă, declară preeminența dreptului ca parte a moștenirii comune a Statelor Contractante. Unul din aspectele fundamentale ale preeminenței dreptului este principiul securității raporturilor juridice, care cere, printre altele, ca atunci când instanțele judecătorești dau o apreciere finală unei chestiuni, constatarea lor să nu mai poată fi pusă în discuție. Securitatea raporturilor juridice presupune respectarea principiului res judicata adică principiul caracterului irevocabil al hotărârilor judecătorești (Oferta Plus SRL v. Moldova nr. 14385/04).

Consideră că împiedicarea executării contractului nr. 8500507 din 18 martie 2005 prin adoptarea procesului-verbal din 12 iunie 2006 și ulterioara primire a cererii depusă de către Procuratura Generală a RM de către Curtea de Apel Economică cu asigurarea nelegitimă a acțiunii și suspendarea executării contractului, demonstrează ingerința Statului în relațiile agenților economici, care a fost constatat și explicat în cazul Megadat.com SRL c. Moldovei (cererea nr. 21151/04).

Atenționează și faptul că orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale și nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa, iar cheltuielile suportate la executarea parțială a contractului prin sine pot constitui un „bun” în sensul art. 1 al Protocolului 1 al Convenției, dacă ele sunt suficient de certe pentru a fi executorii (Prodan v. Moldova nr. 49806/99 din 18 mai 2004).

Totodată, neexecutarea contractului nr. 8500507 din 18 martie 2005 și stoparea lucrărilor de construcție pe parcursul a mai mult de doi ani, a condus la suportarea prejudiciului considerabil precum și interesul economic și de legitimă speranță (Megadat.com SRL c. Moldovei, cererea nr. 21151/04). Relevă că în conținutul hotărârii sale, la § 24 Curtea a constatat că „imposibilitatea unui creditor de a executa în integru și într-un termen rezonabil a unei decizii emise în favoarea sa constituie prin sine o încălcare a articolului 6 al Convenției precum și a dreptului de a dispune liber de bunurile sale garantate prin articolului 1 al Protocolului 1 (Prodan c. Moldavie, nr. 49806/99, §§ 56 et 62, CEDH 2004-III (extraits); Sîrbu et autres c. Moldavie, nr. nr. 73562/01, 73565/01, 73712/01, 73744/01, 73972/01 et 73973/01, § 40, 15 juin 2004; Bourdov c. Russie, nr. 59498/00, § 34, CEDH 2002-III; Lupacescu et autres c. Moldavie, nr. nr. 3417/02, 5994/02, 28365/02, 5742/03, 8693/03, 31976/03, 13681/03, 32759/03, § 24, 21 mars 2006).

Subliniază că perioada de ingerință a Statului în dreptul de proprietate a societății cu răspundere limitată „Norma” este din 12 iunie 2006, când ÎS „Calea Ferată din Moldova” a sistat lucrările prin interdicția impusă de procesul-verbal din 12 iunie 2006, până la 29 octombrie 2009 când a fost emisă decizia Curții Supreme de Justiție privind declararea valabilă a contractului din 18 martie 2005, în toată această perioadă, Statul efectuând diferite acțiuni, care au dus la întreruperea și imposibilitatea activității, constatate de către instanțele judecătorești prin deciziile și hotărârile sale, precum și la neexecutarea deciziilor judiciare, emise de instanțele judecătorești naționale.

Specifică că ingerința în dreptul de proprietate, ce constituie violarea articolului 1 al Protocolului al Convenției începând cu 12 iunie 2006, a fost constatată de către instanțele judecătorești naționale, fapt ce a făcut imposibilă executarea contractului pentru perioada indicată și ca consecință imposibilitatea desfășurării activității întreprinderii. La fel, indică că intervenția directă a statului este demonstrată și prin scrisoarea secretă nr. 023 din 14 aprilie 2008 (www.secret.gov.md/file/Hot_desecret/demersuri/Procuratura.PDF), în care ÎS „Calea Ferată din Moldova” solicită Primului-ministru (Z. Greceanîi) implicarea statului în revizuirea hotărârii Curții Supreme de Justiție din 05 martie 2008 și anularea hotărârii instanței de fond.

Mai relatează că în hotărârea sa, Înalta Curte, la § 30 menționează că „aceste elemente sunt suficiente Curții pentru a concluziona că neexecutarea de lungă durată a deciziilor definitive emise în favoarea societății reclamante a fost lipsită de respectarea dreptului la un proces echitabil, garantat de articolul 6 al Convenției, precum și de dreptul de a dispune liber de bunurile sale garantate prin articolul 1 al Protocolului 1”. Totodată, în § 29 al aceleiași hotărâri, Înalta Curte a constatat cu referire la comportamentul societății reclamante „că interesatul cooperând cu autoritățile competente, a luat inițiativa de a se angaja într-o procedură de executare forțată și nu a contribuit la întârzierea executării”.

Menționează că perioada de ingerință a Statului în activitatea societății cu răspundere limitată „Norma” nu poate fi calculată numai pentru perioada menționată de Guvern (19 martie 2008 – 22 mai 2008), deoarece la baza încălcării este contractul nr. 8500507 din 18 martie 2005, executarea căruia a fost suspendată prin procesul-verbal din 12 iunie 2006 al consfătuirii comune a Miniștrilor Transporturilor și Gospodăriei Drumurilor și Dezvoltării Informaționale și până la 29 octombrie 2009, când a fost emisă decizia Curții Supreme de Justiție privind declararea valabilă a contractului nr. 8500507 din 18 martie 2005.

Mai relatează că societatea cu răspundere limitată „Norma” a suportat daune materiale sub formă de venit ratat și dobânda la venitul ratat.

În acest sens, la 10 noiembrie 2009 a adresat la CEDO o cerere suplimentară privind pretențiile materiale, care au fost estimate la suma de 10832181 EURO, iar ulterior, la 22 septembrie 2010 a depus o altă cerere privind satisfacția materială și morală echitabilă (în ordinea art. 41 din Convenție) luând ca bază Raportul de constatare tehnico-științifică nr. 15.09/2010, micșorând astfel suma despăgubirilor solicitate pînă la suma de 6 085 857 EURO.

Relatează că prejudiciul a fost calculat reieșind din următoarele componente: valoarea prejudiciului material: - venitul ratat, cauzat FP „Norma” SRL în perioada octombrie 2006 - octombrie 2009 ce constituie 89879122 lei, adică 5518458 EURO (calculat la cursul BNM la data de 30 octombrie 2009; 16,287 lei/euro); - dobânda la venitul ratat, suportat de FP „Norma” SRL în perioada 30 octombrie 2009 – 01

septembrie 2010, ce constituie 8556985 lei, adică 553399 EURO (calculat la cursul BNM la data de 01 septembrie 2010; 15,4626 lei/euro); - valoarea prejudiciului moral de 10000 EURO, - costurile și cheltuielile de 4000 EURO, ce reprezintă cheltuielile suportate pentru efectuarea expertizei economico-financiare.

Indică că reprezentantul Guvernului a contestat cheltuielile suportate pentru efectuarea expertizei, pe motiv că plata pentru serviciile de expertiză sunt exagerate, din care considerent, societatea cu răspundere limitată „Norma” a depus o cerere către Centrul Național de Expertize Judiciare de pe lângă Ministerul Justiției al Republicii Moldova, pentru determinarea și calcularea daunelor materiale.

Relevă că prin Raportul de constatare tehnico-științifică nr. 1831 din 22 august 2011, întocmit de Centrul Național de Expertize Judiciare de pe lângă Ministerul Justiției al Republicii Moldova calculele efectuate de expertul judiciar A. Malai, practic, au fost confirmate.

Astfel, conform calculelor acestor experți venitul ratat pentru perioada octombrie 2006 - octombrie 2009 al FP „Norma” SRL constituie 89 879 122 lei, adică 5518458 EURO (calculat la cursul BNM la data de 30 octombrie 2009, 16,287 lei/euro), iar suma dobânzii la venitul ratat pentru perioada 01 noiembrie 2009 - 31 august 2010 a fost diminuată și calculată în sumă de 8 534 822,92 lei, adică 551 966 EURO (calculat la cursul BNM la data de 01 septembrie 2010, 15,4626 lei/euro).

Menționează că dobânda la venitul ratat a fost calculată doar până la 31 august 2010, deși urma a fi calculată pînă la achitarea reală a veniturii ratat de către Guvern. 8 Astfel, remarcă că conform metodei de calcul propusă de experții judicari, reieșind din ratele de refinanțare stabilite de Banca Națională a Moldovei, dobânda la venitul ratat pentru perioada 01 septembrie 2010 – 31 martie 2012 ar constitui 18526179 lei, adică 1171186 EURO (calculat la cursul BNM la data de 29 martie 2012; 15,8183 lei/euro).

Totodată, indică că prejudiciu material, solicitat de la Guvern, calculat la data de 31 martie 2012, este de 7241610 EURO (venitul ratat 5518458 EURO plus dobânda la venitul ratat pentru perioada 01 noiembrie 2009 – 31 august 2010 - 551966 EURO și dobânda la venitul ratat pentru perioada 01 septembrie 2010 – 31 martie 2012 - 1171186 EURO (calculat la cursul BNM la data de 29 martie 2012; 15,8183 lei/euro).

Cu referire la daunele morale, reiterează că Curtea a constatat că, în conformitate cu practicile sale, persoana juridică, inclusiv o societate comercială, poate suporta și un altfel de prejudiciu decât cel material, care necesită compensații bănești. (Comingersoll SA v. Portugalia cerere nr. 35382/97, CEDO 2000-IV, §§31-37).

Sușține că societatea cu răspundere limitată „Norma” i s-a adus un prejudiciu moral nu doar prin faptul că a avut loc o neexecutare a unui contract, a unei decizii judecătorești, dar și prin faptul că neexecutarea s-a produs prin implicarea directă a primelor persoane din stat, a avut loc o sfidare a actului de justiție, evaluând astfel prejudiciul moral la suma de 10000 EURO.

Cât privește capitolul costuri și cheltuieli, menționează că acestea se evaluează la suma de 4256 EURO, ce reprezintă doar cheltuielile suportate pentru efectuarea expertizelor economico financiare, dintre care cheltuielile pentru efectuarea expertizei nr. 15.09/2010 constituie 4000 EURO, iar costurile expertizei nr. 1831 din 22 august 2011 constituie 4160 lei, adică 256 EURO (calculat la cursul BNM la data de 05 august 2011; 16,2794 lei/euro).

Mai cere și restituirea cheltuielilor pentru plata taxei de stat în sumă de 50000 lei, ce ar constitui 316 EUR (la cursul BNM din 29 martie 2012, 15,8183 lei/euro). Solicită repararea prejudiciului material, moral și cheltuielile suportate pentru a obține aceste despăgubiri, inclusiv taxa de stat, în sumă totală de 7256122 EURO, ce constituie 114779514 lei (15,8185 lei/EUR la cursul BNM din 29 martie 2012). La 05 iunie 2012, Ministerul Finanțelor al RM a depus o cerere cu privire la atragerea în calitate de intervenient accesoriu din partea pârâtului a ÎS „Calea Ferată a Moldovei” și Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor al RM.

Prin încheierea Judecătorei Râșcani, mun. Chișinău din 05 iunie 2012 a fost admisă cererea reprezentantului Ministerului Finanțelor, atrași în calitate de intervenienți accesorii întreprinderea de stat „Calea Ferată a Moldovei” și Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, obligat reprezentantul reclamantului să prezinte o copia a acțiunii cu materialele anexate pentru a fi expediate întreprinderii de stat „Calea Ferată a Moldovei” și Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor. La 18 iunie 2012, societatea cu răspundere limitată „Norma” a depus cerere suplimentară cu privire la repararea prejudiciului material și moral, menționând că prejudiciul material urmează a fi calculat la data emiterii hotărârii judecătorești.

Astfel, cu referire la metoda de calcul propusă de experții judiciari, reieșind din ratele de refinanțare stabilite de BNM, a evaluat dobânda la venitul ratat pentru perioada 01 aprilie 2012 – 15 iunie 2012 la suma de 1777883 lei, adică 117720 Euro (calculat la cursul BNM la 14 iunie 2012, 15,1026 lei/euro). Prejudiciul material solicitat, calculat la data de 15 iunie 2012 a fost evaluat la suma de 7359330 Euro (venitul ratat 5518458 Euro plus dobânda la venitul ratat pentru perioada 01 noiembrie 2009 - 31 august 2010 – 551966 EURO și dobânda la venitul ratat pentru perioada 01 septembrie 2010 - 31 martie 2012 – 1171186 și pentru perioada 01 aprilie 2012 – 15 iunie 2012 – 117720 EURO).

Prejudiciul moral a fost evaluat la suma de 10 000 EURO. Costurile și cheltuielile solicitate au rămas neschimbate, constituind suma de 4256 EURO. Mai cere restituirea taxei de stat în sumă de 50000 lei, ce constituie 3160 EURO (la cursul BNM din 29 martie 2012, 15,8183 lei/euro).

La 09 august 2012, societatea cu răspundere limitată „Norma” a depus cerere suplimentară cu privire la repararea prejudiciului material și moral. În motivarea cererii a menționat că de la ultima cerere de concretizare a trecut ceva timp, respectiv calculele urmează a fi reînnoite.

Menționează că dobânda la venitul ratat pentru perioada 15 iunie 2012 - 09 august 2012 ar fi de 1 286 626 lei, adică 82 983 EURO (calculat la cursul BNM la data de 07 august 2012; 15,5047 lei/euro).

Indică că prejudiciul material solicitat Guvernului, calculat la data de 15 iunie 2012, a fost evaluat la suma de 7359330 Euro (venitul ratat 5518458 Euro plus dobânda la venitul ratat pentru perioada 01 noiembrie 2009 - 31 august 2010 – 551966 EURO și dobânda la venitul ratat pentru perioada 01 septembrie 2010 - 31 martie 2012 – 1171186, pentru perioada 01 aprilie 2012 – 15 iunie 2012 – 117720 EURO și pentru perioada 16 iunie 2012 – 09 august 2012 – 82 983 EURO). Prejudiciul moral a rămas același, pretinzând suma de 10 000 EURO. Costurile și cheltuielile au rămas neschimbate, constituind suma de 4256 EURO.

La fel a rămas neschimbată și cerința privind restituirea taxei de stat în sumă de 50000 lei, ce constituie 3160 EURO (la cursul BNM din 29 martie 2012, 15,8183 lei/euro).

În concluzie a menționat că suma totală a despăgubirilor solicitate la data de 09 august 2012, este de 7459729 Euro.

Prin încheierea Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 04 septembrie 2012 a fost admisă cererea intervenientului accesoriu Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, atras Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor în calitate de intervenient accesoriu, obligat reprezentantul reclamantului de a prezenta instanței o copie a acțiunii cu materialele anexate pentru a fi expediate Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor.

În cadrul ședinței de judecată a primei instanțe din 04 septembrie 2012, reprezentantul societatea cu răspundere limitată „Norma” a depus cerere de concretizare a acțiunii. În motivarea cererii respective a indicat că la calcularea prejudiciului material s-a luat ca bază Raportul tehnico-științific nr. 1831 din 22 august 2011, prevederile art. 14 și 619 Cod civil RM și Hotărârea CEDO din 03 noiembrie 2011.

Relevă că prejudiciul material calculat de experții Centrului Național de Expertize Judiciare de pe lângă Ministerul Justiției la data de 31 august 2010 constituie 98413944,92 lei.

Totodată, subliniază că expertul a calculat dobânda de întârziere după regulile art. 619 alin. (1) Cod civil, pe când urma să efectueze calculele conform alin. (2) al art. 619 Cod civil, adică a aplicat dobânda de 5 % peste rata dobânzii prevăzută de art. 585 Cod civil, în loc de 9 %. Susține că urmează a fi efectuat un recalcul al dobânzii de întârziere, potrivit căruia dobânda la venitul ratat pentru perioada 01 noiembrie 2009 – 31 august 2012 ar fi de 40365571 lei, iar prejudiciul material la data de 31 august 2012 constituie 130244693 lei.

Prejudiciul moral rămânând neschimbat și constituind suma de 10000 EURO.

Mai indică că costurile și cheltuielile suportate pentru a obține despăgubiri pentru încălcarea Convenției constituie 67800 lei, ce reprezintă doar cheltuielile suportate pentru efectuarea expertizelor economico-financiare, dintre care cheltuielile pentru efectuarea expertizei nr. 15.09/2010 constituie 63640 lei, iar costurile expertizei 1831 din 22 august 2011 constituie 4160 lei. La fel, cere și restituirea cheltuielilor pentru plata taxei de stat în sumă de 50000 lei.

Solicită repararea prejudiciului material, prejudiciului moral și cheltuielilor suportate pentru obținerea despăgubirilor, inclusiv taxa de stat, în sumă totală de 130312493 lei și 10000 EURO calculat în lei la cursul BNM la data emiterii hotărârii.

Prin încheierea Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 02 octombrie 2012 a fost admisă cererea intervenientului accesoriu Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, atras Ministerul Justiției în calitate de intervenient accesoriu, obligat reprezentantul reclamantului de a prezenta instanței o copie a acțiunii cu materialele anexate pentru a fi expediate Ministerului Justiției.

Prin încheierea Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 22 februarie 2013 a fost reluată examinarea în fond și susținerile orale în pricina dată. Prin încheierea Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 05 martie 2013 a fost admisă declarația de abținere a judecătorului Oleg Melniciuc de la judecarea pricinii civile, cauza fiind transmisă pentru repartizarea computerizată și examinare în alt complet de judecată.

La 04 aprilie 2013, societatea cu răspundere limitată „Norma Telecom” a depus cerere de concretizare a acțiunii. În motivarea cererii a indicat că dobânda la venitul ratat pentru perioada 01 noiembrie 2009 - 31 august 2012 a fost calculată în sumă de

40365571 lei, iar 11 suma prejudiciului material la data de 31 august 2012 a fost calculată în sumă de 130244693 lei.

Remarcă că pentru perioada 01 septembrie 2012 – 31 martie 2013 suma prejudiciului material este evaluată la 7047508 lei, iar în total până la această dată prejudiciul material constituie 137292201 lei. Prejudiciul moral a rămas neschimbat ca și în cererile anterioare, fiind evaluat la 10000 Euro. Costurile și cheltuielile au fost evaluate la suma de 67800 lei. A rămas neschimbată și pretenția privind restituirea cheltuielilor pentru plata taxei de stat în sumă de 50000 lei. Solicită despăgubiri sub forma prejudiciului material, prejudiciului moral, cheltuieli suportate pentru obținerea acestor despăgubiri, inclusiv taxa de stat, în sumă totală de 137410001 lei și 10000 Euro (calculat în lei la cursul BNM la data emiterii hotărârii).

Prin hotărârea Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 25 iulie 2013 acțiunea a fost admisă parțial, încasat de la Statul Republica Moldova prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul societatea cu răspundere limitată „Norma Telecom” prejudiciul material în mărime de 26393880,38 lei, încasat de la Statul Republica Moldova prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul societății cu răspundere limitată „Norma Telecom” prejudiciul moral în mărime de 16000 lei, încasat de la Statul Republica Moldova prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul societății cu răspundere limitată „Norma Telecom” cheltuielile de judecată constituite din cheltuieli suportate pentru efectuarea expertizei în mărime de 4120 lei și taxa de stat în mărime de 50000 lei, în rest, pretențiile au fost respinse ca neîntemeiate.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 26 martie 2014 a fost admisă cererea societății cu răspundere limitată „Norma Telecom” cu privire la strămutarea pricinii în altă instanță de același grad, fiind strămutată pricina spre examinare în ordine de apel la Curtea de Apel Cahul.

Prin decizia Curții de Apel Cahul din 16 septembrie 2014 au fost respinse apelurile declarate de societății cu răspundere limitată „Norma Telecom”, Ministerul Finanțelor, Ministerul Justiției, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor și cererea de alăturare la apel depusă de Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova” și menținută hotărârea Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 25 iulie 2013. A fost respins recursul declarat de societății cu răspundere limitată „Norma Telecom” și menținută încheierea Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 05 iunie 2012 cu privire la atragerea în calitate de intervenient accesoriu Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor și Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova”, menținută încheierea Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 04 septembrie 2012 cu privire la atragerea în calitate de intervenient accesoriu Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor, menținută încheierea Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 02 octombrie 2012 cu privire la atragerea în calitate de intervenient accesoriu Ministerul Justiției, menținută încheierea Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 22 februarie 2013 cu privire la reluarea examinării cauzei în fond și încheierea Judecătoriei Râșcani, mun. 12 Chișinău din 05 martie 2013 cu privire la admiterea declarației de abținere a judecătorului Oleg Melniciuc.

La 21 octombrie 2014, societatea cu răspundere limitată „Norma Telecom” a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea parțială a deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, în partea ce ține de respingerea parțială a acțiunii privind încasarea prejudiciului material în sumă de 110898321 lei (venitul ratat 63485242 lei și dobânda de întârziere 47413079 lei,

calculată pentru perioada 01 noiembrie 2009 – 31 martie 2013) și pronunțarea unei noi soluții judiciare privind admiterea integrală a acțiunii privind încasarea prejudiciului material, încasarea din contul intimatului a cheltuielilor de judecată.

La 27 noiembrie 2014, Ministerul Finanțelor a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie respinsă integral.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 20 mai 2015 s-a admis recursurile declarate de societatea comercială ”Norma Telecom” societate cu răspundere limitată, Ministerul Finanțelor, Ministerul Justiției, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor s-a casat parțial decizia Curții de Apel Cahul din 16 septembrie 2014 în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a societății comerciale ”Norma Telecom” societate cu răspundere limitată împotriva Ministerului Finanțelor, intervenienți accesorii Ministerul Justiției, Ministerul Tehnologiei Informației și a Comunicațiilor, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, întreprinderii de stat ”Calea Ferată din Moldova” cu privire la repararea prejudiciului material și moral, au fost respinse apelurile declarate de societatea comercială ”Norma Telecom” societate cu răspundere limitată, Ministerul Finanțelor, Ministerul Justiției, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor și cererea de alăturare la apelul depusă de întreprinderea de stat ”Calea Ferată din Moldova” și menținută hotărârea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău 25 iulie 2013 și s-a remis cererea la rejudecare în alt complet de judecată (f.d. 239-268, Vol. III).

La 01 iulie 2015 societatea cu răspundere limitată ”Norma Telecom” a depus cerere suplimentară privind concretizarea acțiunii prin care a renunțat parțial la pretențiile, ce țin de venitul ratat pretins, micșorînd suma de la 89 879 122 lei la 64 236 649 lei, s-a modificat suma dobânzii de întârziere pretinse de la 47 413 079 lei la 46 902 428 lei, s-a solicitat încasarea dobânzii de întârziere în sumă de 22 241 780 lei (f.d. 7-10, Vol. IV).

La 24 septembrie 2015 Ministerul Finanțelor a depus cerere de apel suplimentară prin care a solicitat admiterea cererii de apel, casarea hotărârii Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 25 iulie 2013 cu pronunțarea unei hotărâri, prin care pretențiile reclamantului să fie respinse integral (f.d.39-41, Vol. IV).

La 15 decembrie 2015 societatea cu răspundere limitată ”Norma Telecom” a depus cerere de explicarea a deciziei Curții Supreme de Justiție din 20 mai 2015 (f.d.25,26, Vol. IV).

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 10 februarie 2016 s-a respins cererea societății comerciale ”Norma Telecom” societate cu răspundere limitată cu privire la explicarea deciziei Curții Supreme de Justiție din 20 mai 2015 (f.d. 64-69, Vol. V).

La 24 februarie 2016 societatea cu răspundere limitată ”Norma Telecom” a depus cerere prin care a solicitat emiterea deciziei suplimentare la decizia Curții Supreme de Justiție din 20 mai 2015 privind separarea în procedură distinctă a capetelor de cerere în privința cărora cauza a fost remisă la rejudecare (f.d. 78-79, Vol. V).

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 18 mai 2016 s-a respins ca fiind neîntemeiată cererea societății comerciale ”Norma Telecom” societate cu răspundere limitată cu privire la emiterea unei decizii suplimentare la decizis Curții Supreme de Justiție din 20 mai 2015 (f.d. 93-97, Vol. V).

În cadrul examinării cauzei Ministerul Finanțelor a depus cerere de încetare a procesului prin care a solicitat încetarea procesului civil în baza art. 265 lit. b) din Codul de procedură civilă și anume din motivul pronunțării a unei hotărâri judecătorești irevocabilă a instanței europene, motiv din care **pretențiile reclamantului la nivel național urmează a fi respinse** (f.d.116-117, Vol. V).

La 01 august 2016 societatea cu răspundere limitată "Norma Telecom" a depus cerere de revizuire prin care a solicitat revizuirea încheierii Curții Supreme de Justiție din 18 mai 2016 și casarea acesteia cu emiterea unei decizii suplimentare (f.d. 138-141, Vol. V).

Prin încheierea din 21 decembrie 2016 Curtea Supremă de Justiție a respins ca inadmisibilă cererea de revizuire (f.d. 152-158, Vol. V).

Prin decizia Curții de Apel Cahul din 14 septembrie 2016 s-a respins apelul declarat de reclamantul societatea cu răspundere limitată "Norma Telecom", s-a admis apelurile declarate de pârâțul Ministerul Finanțelor, intervenienții accesorii Ministerul Justiției și Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, s-a casat integral hotărârea Judecătoriai Rîșcani mun. Chișinău din 25 iulie 2013, în pricina civilă la acțiunea reclamantului societatea cu răspunderea limitată "Norma Telecom" împotriva pârâțului Ministerul Finanțelor, privind repararea prejudiciului material și moral.

S-a încetat procesul civil la cererea de chemare în judecată a reclamantului societatea cu răspundere limitată "Norma Telecom" împotriva pârâțului Ministerul Finanțelor, privind repararea prejudiciului material și moral, dat fiind că există o hotărâre judecătorească irevocabilă într-un litigiu între aceleași părți, cu privire la același obiect și pe aceleași temeuri (f.d. 131, Vol. V).

În motivarea deciziei Curtea de Apel Cahul a constatat că, prin hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 03 noiembrie 2011 a fost constatată încălcarea art. 6 para. 1 și art. 1 Protocolul nr. 1 CEDO iar chestiuni privind încălcarea cu privire la aplicarea art. 41 al Convenției (reparația echitabilă) a fost rezervată pentru o dată ulterioară nespecificată, urmând ca în decurs de 3 luni Guvernul și societatea reclamantă să prezinte în scris observațiile lor asupra chestiunii respective și să notifice Curtea despre orice acord la care ar putea ajunge.

Ulterior, la 17 mai 2016 Curtea Europeană pentru Drepturile Omului, în aceeași cauză, constatând că nu a fost încheiat nici un acord de reglementare amiabilă și că reclamantul și Guvernul au prezentat observațiile sale, a pronunțat hotărârea prin care a statuat că statul pârât urmează să achite companiei reclamante, în termen de 3 luni, suma de 1 200 euro cu titlul de prejudiciu moral și a respins restul capetelor de plîngere a reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Astfel, instanța de apel, a constatat că hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului din 03 noiembrie 2011 și 17 mai 2016 a soluționat litigiul dintre societatea cu răspundere limitată "Norma Telecom" și Statutul Republica Moldova, cu privire la repararea prejudiciului material și moral, aceste hotărâri fiind definitive în conformitate cu art. 28 para 2 din CEDO.

La 09 decembrie 2016 avocatul Leu Vasile în interesele societății cu răspundere limitată "Norma Telecom" a depus cerere de recurs prin care a solicitat casarea deciziei Curții de Apel Cahul din 14 septembrie 2016 și încheierii Curții de Apel Cahul din 14 septembrie 2016 cu remiterea pricinii la rejudecare în instanța de apel.

În motivarea recursului a indicat că, prin încheierea Curții de Apel Cahul din 14 septembrie 2016 s-a dispus reluarea dezbaterilor judiciare la examinare în ordine de

apel a pricinii civile la acțiunea reclamantului societatea cu răspundere limitată "Norma Telecom" împotriva pîrîtului Ministerul Finanțelor privind repararea prejudiciului material și moral.

Astfel, au menționat că, după finalizarea examinării pricinii în fond, instanța de apel a numit ședința de judecată pentru 02 august 2016, la care participanții la proces urmau să se expună în susținerile orale, care urmau a fi prezentate instanței de apel, de către părți în scris.

Ulterior, după o perioadă de timp, în legătură că nu a primit nici o citație pentru următoarea ședință de judecată, reprezentantul societatea cu răspundere limitată "Norma Telecom" avocatul Leu Vasile a verificat în cancelaria instanței de apel pentru ce dată este numită ședința de judecată, la ce a fost informat că pricina a fost deja examinată, iar procesul în cauză a fost încetat.

De asemenea, au relevat că, instanța de apel din 14 septembrie 2016, s-a desfășurat în lipsa reprezentantului societății cu răspundere limitată "Norma Telecom", avocatul Leu Vasile, care nu a fost citat legal pentru ședința de judecată din 14 septembrie 2016. Careva probe, ce atestă citarea legală a recurentului, la materialele dosarului nu sunt, ele lipsesc.

În concluzie a menționat că, instanța de judecată nu a efectuat citarea legală a recurentului societatea cu răspundere limitată "Norma Telecom".

Suplimentar a menționat că, instanța de apel a reluat reexaminarea cauzei și au examinat în ședință de judecată o nouă probă și anume hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 17 mai 2016 pronunțată în cauza societății cu răspundere limitată "Norma Telecom" fără a oferi posibilitatea recurentului de a se expune pe marginea noii probe.

Cu referire la încetarea procesului au indicat că, Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului pronunțată la 17 mai 2016, în cauza societatea cu răspundere limitată "Norma Telecom" contra Republicii Moldova este definitivă și nu irevocabilă așa după cum e stipulat în art. 265 lit. b) Codul de procedură civilă, or prevede că hotărârea trebuie să fie irevocabilă.

Totodată, au indicat că, de către recurent a fost depusă cerere de retrimiteră a cauzei la Marea Cameră, și doar în urma examinării de către Marea Cameră hotărârea va fi irevocabilă (f.d. 160-162, Vol. II).

La 31 ianuarie 2017 Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor a depus referință prin care a solicitat declararea cererii de recurs ca inadmisibilă.

La 06 februarie 2017 Ministerul Finanțelor a depus referință prin care a solicitat restituirea cererii de recurs în legătură cu neachitarea taxei de stat sau respingerea acesteia ca neîntemeiată cu menținerea deciziei Curții de Apel Cahul din 14 septembrie 2016.

În motivarea referinței au menționat că recurentul la depunerea cererii de recurs nu au achitat taxa de stat, fapt ce duce la restituirea recursului. Cu referire la legalitatea hotărîrii și a încheierii instanței de apel, au menționat că acestea sunt legale emise cu respectarea procedurii, iar recurentul amînînd cauza timp de o lună jumătate a avut posibilitate să facă cunoștință cu poziția intimatului.

La 07 februarie 2017 Ministerul Justiției a depus referință prin care a solicitat respingerea recursului ca neîntemeiat.

Prin încheierea din 01 februarie 2016 a Curții Supreme de Justiție recursul depus a fost declarat admisibil.

Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs constată că, dispozitivul deciziei a fost emis de Curtea de Apel Cahul la 14 septembrie 2016.

Potrivit scrisorii Curții de Apel Chișinău copia deciziei a fost expediată părților la 10 octombrie 2016 (f.d. 136, Vol. V). Potrivit materialelor dosarului nu este nici o probă cu privire la data recepționării acesteia de către părți.

Cererea de recurs a fost depusă la 09 decembrie 2016, respectiv a fost depusă în termenul prevăzut de lege.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale. Respectiv, recursurile se consideră depuse în termenul prevăzut de lege.

Potrivit art. 444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Verificând argumentele invocate în recursuri, pe baza materialelor din dosar, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că acestea sunt întemeiate și urmează de admis cu casarea deciziei și încheierii instanței de apel și remiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel din următoarele considerente.

Reieșind din materialele cauzei, obiectul cauzei civile este încasarea din contul Ministerului Finanțelor (statului) a prejudiciului moral în sumă de 10 000 euro, a prejudiciului material în sumă de material în sumă de 114 779,514 lei constituit din venit ratat și dobânda la venit ratat și cheltuielile de judecare a pricinii.

Prejudiciul moral și material rezultă din neexecutarea hotărârii judecătorești și anume a hotărârii Curții de Apel Chișinău din 18 ianuarie 2008 menținută prin decizia Curții Supreme de Justiție din 5 martie 2008.

Respectiv, se solicită repararea prejudiciului material și moral pentru neexecutarea unei hotărâri judecătorești timp de 1 an, 8 luni și 15 zile.

Totodată, Curtea reține că, prejudiciul material solicitat de către reclamant este constituit din venitul ratat și dobânda de întârziere calculate până la 28 iunie 2016 (f.d.45-50, Vol. IV).

De asemenea, instanța de recurs a constatat că, în anul 2008 societatea cu răspundere limitată "Norma Telecom" a adresat o cerere către Curtea Europeană a Drepturilor Omului în temeiul articolului 34 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale ("Convenția").

Compania reclamantă a solicitat 6 071 857 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu material. Compania reclamantă s-a referit la un raport financiar efectuat de o companie privată. Suma constă din estimarea veniturii ratate pentru perioada între 12 iunie 2006 până la 29 octombrie 2009, plus dobânda calculată începând cu 30 octombrie 2009 până la 1 septembrie 2010. Compania reclamantă a solicitat și 10 000 EURO cu titlu de prejudiciu moral suportat urmare a stopării activității sale pentru o perioadă de mai mult de 4 ani. În cea ce privește costurile și cheltuielile, compania reclamantă a solicitat 4000 EURO, sumă care reprezintă costurile suportate în legătură cu efectuarea raportului financiar

Prin hotărârea din 03 noiembrie 2011 Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat o violare a art. 6 din Convenție și a art. 1 din Protocolul 1 la Convenție.

A hotărât că aspectul cu privire la aplicarea articolului 41 din Convenție nu este finalizat întru adoptarea unei soluții și respectiv, a rezervat acest aspect, a invitat Guvernul și compania reclamantă să prezinte, în decursul a trei luni, observațiile sale scrise asupra acestui aspect și, în special, să informeze Curtea despre orice înțelegere la care pot ajunge părțile.

Ulterior, prin Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 17 mai 2016 emisă în cauza societatea cu răspundere limitată "Norma Telecom" s-a hotărât ca statul pârît să achite companiei reclamante, în termen de trei luni, suma de 1 200 euro care va fi convertită în valută națională a statului pârît, la rata aplicabilă la data executării hotărârii.

A respins restul capetelor de plîngere a reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

În pct. 9, 11 și 12 din hotărîre, CtEDO a constatat că, compania reclamantă a pretins 7 171 653 euro, pentru prejudiciul material suferit, constatând din venitul ratat estimat dobânzile de întârziere aferente.

Venitul ratat s-a calculat pentru perioada octombrie 2006 – octombrie 2009, iar dobânzile de întârziere au fost calculate începînd cu 01 noiembrie 2009 pînă la 31 ianuarie 2012.

Curtea a notat că, în hotărârea sa principală a constatat o violare a articolului 6 para. 1 din Convenție și a art. 1 din Protocolul nr. 1 din cauza neexecutării pe parcursul unui an, opt luni și cincisprezece zile a hotărârilor judecătorești în favoarea companiei reclamante.

În ceea ce privește prejudiciul material solicitat, Curtea a observat că, acesta constă în venitul ratat pe care compania reclamantă pretinde că l-ar fi înregistrat asociat cu dobânzile de întârziere.

Dar, ținînd cont de faptul că, productivitatea unei societăți comerciale depinde de mai mulți factori, Curtea a considerat că, nu este competentă să speculeze cu privire la rezultatele activității companiei reclamante în cazul în care încălcările nu s-ar produs și nici să calculeze veniturile care le-ar fi obținut în cazul în care compania și-ar desfășura activitatea în mod normal.

La examinarea cauzei civile, instanța de apel examinând în ordine de apel a încetat în procesul în pricina la cererea de chemare în judecată a reclamantului societatea cu răspunderea limitată "Norma Telecom" împotriva Ministerului Finanțelor, privind repararea prejudiciului material și moral, dar fiind faptul că există o hotărâre judecătorească irevocabilă într-un litigiu între aceleași părți, cu privire la același obiect și pe aceleași temeuri.

În conformitate cu art. 265 lit. b) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească dispune încetarea procesului în cazul în care într-un litigiu între aceleași părți, cu privire la același obiect și pe aceleași temeuri s-a emis o hotărîre judecătorească rămasă irevocabilă sau o încheiere de încetare a procesului în legătură cu renunțarea reclamantului la acțiune sau cu confirmarea tranzacției dintre părți.

În acest sens, Curtea Supremă de Justiție menționează următoarele.

Prin prisma art. 46 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, înaltele Părți Contractante se angajează să se conformeze hotărârilor definitive ale Curții în litigiile în care ele sunt părți.

Republica Moldova a ratificat Convenția prin Hotărârea Parlamentului nr. 1998 din 24 iulie 1997.

Obligativitatea executării hotărârii Curții Europene a Drepturilor Omului rezultă din necesitatea respectării drepturilor garantate de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și încălcate de către Înalta Parte Contractantă în partea ce ține de achitarea despăgubirilor, remediarea drepturilor încălcate. Or încetarea procesului este o problemă de procedură care se bazează pe temeuri expres prevăzute de legea procedurală a forului (*lex fori*).

În speță, instanța de apel, fără a examina cauza în fond, cu respectarea constatărilor CtEDO expuse în Hotărârile emise în cauza societatea cu răspundere limitată "Norma Telecom" împotriva Moldovei din 2011 și societatea cu răspundere limitată "Norma Telecom" împotriva Moldovei din 2016, a încetat cauza civilă, pe procedură, calificând hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului ca o hotărâre națională.

Or, prin hotărârea judecătorească irevocabilă sau încheierea judecătorească, menționate în textul normei date, se va avea în vedere actele judecătorești pronunțate de către instanțele judecătorești naționale în litigiile între aceleași părți, asupra aceluiași obiect și având aceleași temeuri.

În concluzie se relevă, că instanța de apel, a aplicat eronat legea procesuală, în timp ce urma să examineze cauza în fond.

Cu referire la argumentele invocate ce țin de necitarea recurentului în instanța de apel, se reține următoarele.

La 26 noiembrie 2015 societatea cu răspundere limitată "Norma Telecom" a depus cerere prin care a solicitat amânarea examinării cauzei pentru o altă zi din motiv că avocatul Leu Vasile este bolnav însă doresc să se expună pe marginea argumentelor expuse în susținerile verbale (f.d. 23, Vol. V).

Prin citația din 10 iunie 2016, Curtea de Apel Cahul a solicitat părților de a se prezenta la ședința din 02 august 2016 (f.d. 99, Vol. V), iar potrivit avizului de recepție, societatea cu răspundere limitată "Norma Telecom" a recepționat citația la 28 iunie 2016 (f.d. 105, Vol. V).

La 20 iunie 2016, prin poșta electronică a remis o cerere prin care a solicitat amânarea ședinței de judecată din 02 august 2016 din motiv că este antrenat într-o altă ședință de judecată (f.d. 107, Vol. V).

În ședința de judecată din 02 august 2016, s-a pus în discuție posibilitatea examinării cauzei în lipsa reprezentantului societății cu răspundere limitată "Norma Telecom" și în urma consultării opiniei părților, instanța de judecată a amânat examinarea cauzei pentru data de 14 septembrie 2016 (f.d.112, Vol. V).

La 03 august 2016 Curtea de Apel Chișinău a remis citația societății cu răspundere limitată "Norma Telecom" prin care la informat despre numirea ședinței de judecată pentru data de 14 septembrie 2016 (f.d. 113, Vol. V), însă la materialele cauzei nu este anexată nici o dovadă cu privire la recepționarea citației de către recurent.

La 14 septembrie 2016 Ministerul Finanțelor a depus cerere de încetare a procesului în temeiul art. 265 lit. b) din Codul de procedură civilă (f.d. 116, 117Vol V) anexînd hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului pronunțată în cauza societatea cu răspundere limitată "Norma Telecom" împotriva Republicii Moldova.

Prin încheierea Curții de Apel Cahul din 14 septembrie 2016 s-a reluat dezbaterile judiciare în cauza respectivă (f.d. 128, Vol. V) și în urma examinării, prin

decizia din 14 septembrie 2016 a încetat procesul civil în temeiul art. 265 lit. b) din Codul de procedură civilă.

Prin urmare, articolul 6 al Convenției, interpretat în ansamblu, garantează dreptul persoanei de a participa efectiv la procesul său. Acesta include, *inter alia*, nu doar dreptul de a fi prezent, dar și de a asculta și a urmări procesul (a se vedea, spre exemplu, *Stanford v. the United Kingdom*, hotărâre din 23 februarie 1994, Seria A nr. 282-A, § 26; *Barberà, Messegue and Jabardo v. Spain*, hotărâre din 6 decembrie 1988, Seria A nr. 146, § 78). Acest drept face implicit parte din esența conceptului procedurii contradictorii (a se vedea *Colozza v. Italy*, hotărâre din 12 februarie 1985, Seria A nr. 89, § 27).

În cauza *Russu contra Moldovei*, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat că, Curtea ia notă de declarația Guvernului, potrivit căreia reclamantul a fost citat pentru ședința judecătorească din 18 noiembrie 2004, însă el a decis să nu se înfățișeze.

Totuși, unica dovadă prezentată de către Guvern a faptului că el a fost citat, a fost registrul corespondenței expediate de Curtea de Apel.

La dosar nu există dovezi care ar confirma faptul că citația a ajuns la reclamant. În această privință, Curtea nu poate decât să noteze că, în practică, instanțele judecătorești naționale nu acceptă în calitate de probă suficientă proba ce confirmă faptul expedierii unei scrisori de către instanța judecătorească și cer dovada livrării.

Prin urmare, Curtea a constatat că nu a fost stabilit faptul dacă reclamantul a fost citat în mod corespunzător pentru ședința judecătorească din 18 noiembrie 2004.

Respectiv, Curtea a constatat o încălcare a art. 6 din CEDO, în cazul în care Curtea de Apel nu a citat participantul în proces în modul corespunzător.

De asemenea, instanța de recurs nu poate să nu i-a în considerație că cauza civilă se află în examinare din anul 2012, iar părțile au obligația de a se folosi cu bună credință de drepturile lor procesuale și de a se interesa de mersul cauzei civile.

Mai mult ca atât, societatea cu răspundere limitată "Norma Telecom" a participat la examinarea cauzei la faza de cercetare a probelor fiindu-i garantat dreptul la un proces echitabil.

Cu toate acestea, Curtea Supremă de Justiție conchide că, reieșind din interesul major al recurentului pentru examinarea cauzei, acesta avea obligația de a se interesa despre soarta cererii de amânare în cazul în care a depus-o și despre următoarea ședință de judecată.

Distinct de cele expuse, Curtea Supremă de Justiție nu poate să nu remarce faptul că, la ședința din 14 septembrie 2016 urmau să fie audiate susținerile verbale, fapt despre care cunoștea recurentul, reieșind din materialele cauzei.

Însă, instanța de apel, a decis reluarea dezbaterilor judiciare, o fază a procesului civil care urma să asigure principiul contradictorialității părților și să solicite opinia recurentului pe marginea cererii de încetare a procesului civil și vizavi de hotărâre Curții Europene a Drepturilor Omului din 17 mai 2016.

Or, scopul economiei și accelerării procedurii nu poate justifica încălcarea dreptului fundamental la o procedură în contradictoriu (*Nideröst-Huber împotriva Elveției*, pct. 30).

Dreptul la o procedură în contradictoriu implică în principiu facultatea părților dintr-un proces penal sau civil de a lua la cunoștință de orice document sau observație prezentată în fața judecătorului, chiar de un magistrat independent, în vederea influențării deciziei sale și discutării ei [*Ruiz-Mateos împotriva Spaniei*, pct. 63;

McMichael împotriva Regatului Unit, pct. 80; Vermeulen împotriva Belgiei, pct. 33; Lobo Machado împotriva Portugaliei, pct. 31; Kress împotriva Franței (MC), pct. 74].

Mai mult ca atât, doar părțile în litigiu pot hotărî dacă documentul transmis instanței, sau un element de probă furnizat de martori, impune comentarii din partea lor. În fapt, posibilitatea de a se exprima asupra oricărui element aflat la dosar (inclusiv cele obținute din oficiu: K.S. împotriva Finlandei, pct. 22) face ca justițiabilii să aibă încredere în funcționarea justiției (Nideröst-Huber împotriva Elveției, pct. 29; Pellegrini împotriva Italiei, pct. 45).

Respectiv, instanța de apel, în cazul în care a dispus reluarea procesului, în vederea respectării principiului contradictorialității, urma să asigure dreptul recurentului de a lua cunoștință cu cererea de încetare a procesului și de a se expune pe marginea hotărârii Curții Europene a Drepturilor Omului ca temei de încetare a procesului, poziția acestuia urmînd a fi ascultată în mod efectiv.

Cu referire la contestarea încheierii de reluare a procesului, instanța de recurs relevă, că trimiterea cauzei la rejudecare presupune deja reluarea cercetării judecătorești de la faza inițială, respectiv și încheierea de reluare a procesului urmează să fie anulată.

În partea ce ține de restituirea recursului pentru neachitarea taxei de stat, instanța de recurs reține că, potrivit art. 4 alin. (1) pct. 11¹) din Legea taxei de stat, nr. 1216 din 03 decembrie 1992 sînt scutiți de plata taxei de stat în instanțele judecătorești părțile – în pricinile care apar în legătură cu încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și cu repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare.

Luînd în considerație cele expuse supra, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, urmează să admită recursul să caseze decizia și încheierea instanței și să remită cauza la rejudecare la Curtea de Apel Cahul în același complet de judecată, deoarece erorile procesuale nu pot fi remediate de către Curtea Supremă de Justiție.

Or, potrivit art. 49 alin. (4) din Codul de procedură civilă, prevederile cu privire la inadmisibilitatea participării repetate a judecătorului la judecarea aceleiași pricini nu au incidență asupra cazurilor de scoatere a cererii de pe rol sau de încetare a procesului în temeiul art.265 lit.a) și b).

În conformitate cu art. 445 alin.(1) lit. a) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul depus de avocatul Leu Vasile în interesele societății cu răspundere limitată ”Norma Telecom”.

Se casează încheierea Curții de Apel Cahul din 14 sepembrie 2016 prin care s-a dispus reluarea dezbaterilor judiciare la examinarea în ordine de apel a pricinii civile la acțiunea reclamantului societate cu răspundere limitată ”Norma Telecom” împotriva Ministerului Finanțelor cu privire la repararea prejudiciului material și moral.

Se casează decizia Curții de Apel Cahul din 14 septembrie 2016 prin care s-a respins apelul declarat de reclamantul societatea cu răspundere limitată ”Norma Telecom”, s-a admis apelurile declarate de pârțul Ministerul Finanțelor, intervenienții accesorii Ministerul Justiției, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, s-a casat integral hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 25 iulie 2013 și s-a încetat pricina civilă la cererea de chemare în judecată a societății comerciale „Norma Telecom” societate cu răspundere limitată împotriva Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Ministerul Justiției, Ministerul Tehnologiei Informației și a Comunicațiilor, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, întreprinderea de stat ”Calea Ferată din Moldova” cu privire la repararea prejudiciului material și prejudiciului moral, cu remiterea cauzei la rejudecare la Curtea de Apel Cahul, pentru examinare, în același complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,

Iuliana Oprea

judecători

Galina Stratulat

Ion Druță

Nicolae Craiu

Dumitru Mardari